

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Коваль Наталії Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу першого частини першої статті 170, абзацу другого частини першої статті 174 Кримінального процесуального кодексу України, частини першої статті 70 Сімейного кодексу України

Київ
20 січня 2025 року
№ 13-3(II)/2025

Справа № 3-202/2024(410/24)

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Первомайський Олег Олексійович (голова засідання, доповідач),
Городовенко Віктор Валентинович,
Різник Сергій Васильович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Коваль Наталії Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу першого частини першої статті 170, абзацу другого частини першої статті 174 Кримінального процесуального кодексу України, частини першої статті 70 Сімейного кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Первомайського О.О. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Коваль Н.Ю. звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність статті 8, статті 41, статті 55, частині першій статті 64, частині третій статті 124 Конституції України (конституційність) абзац перший частини першої статті 170, абзац другий частини першої статті 174 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), частину першу статті 70 Сімейного кодексу України (далі – СК України).

Відповідно до абзацу першого частини першої статті 170 КПК України „арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом кримінального правопорушення, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку“.

Згідно з абзацом другим частини першої статті 174 КПК України „арешт майна також може бути скасовано повністю чи частково ухвалою слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження за клопотанням підозрюваного, обвинуваченого, їх захисника чи законного представника, іншого власника або володільця майна, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, якщо вони доведуть, що в подальшому застосуванні цього заходу відпала потреба або арешт накладено необґрунтовано“.

За частиною першою статті 70 СК України „у разі поділу майна, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Детективи Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) проводять досудове розслідування у кримінальному провадженні № 52022000000000431 (далі – Провадження), у межах якого 20 листопада 2023 року Ковалю Р.Г. повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, визначеного частиною третьою статті 27, частиною п’ятою статті 191 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 23 листопада 2023 року у Провадженні накладено арешт на майно Ковалю Р.Г. [із тимчасовим позбавленням власника (володільця) права на відчуження та розпорядження], зокрема на його майно, „яке є спільною сумісною власністю Ковалю Романа Григоровича та Коваль Наталії Юріївни, а саме <...> право власності на яке зареєстроване за Коваль Наталією Юріївною“.

Адвокат Шуляк Н.О. в інтересах Коваль Н.Ю. 17 вересня 2024 року звернулася до Вищого антикорупційного суду із клопотанням про часткове скасування арешту майна, що належить Коваль Н.Ю. на праві особистої приватної власності. Основним аргументом щодо необґрунтованості такого арешту адвокат назвала те, що на спірне майно не поширюється правовий режим спільної сумісної власності подружжя, оскільки 16 травня 2023 року Коваль Н.Ю. та Коваль Р.Г. уклали договір про поділ спільного майна, набутого ними під час перебування у шлюбі.

Слідчий суддя Вищого антикорупційного суду ухвалою від 8 жовтня 2024 року відмовив у задоволенні клопотання, зазначивши, що підстав для скасування арешту майна наразі немає. Ця ухвала окремому оскарженню не підлягає.

Вказане судове рішення обґрунтоване тим, що Коваль Р.Г. та Коваль Н.Ю., „усвідомлюючи можливе притягнення Коваля Р.Г. до кримінальної відповідальності, могли використати інститут поділу спільного майна подружжя для унеможливлення накладення арешту на їх спільне майно з метою забезпечення можливої конфіскації, як виду покарання“.

2.1. На думку Коваль Н.Ю., оспорювані приписи абзацу першого частини першої статті 170, абзацу другого частини першої статті 174 КПК України, частини першої статті 70 СК України порушують її право на справедливий суд, гарантоване частиною першою статті 55 Конституції України, а також право приватної власності, визначене статтею 41 Основного Закону України.

На підтвердження своєї позиції Коваль Н.Ю. посилається на окремі приписи Конституції України, рішення Конституційного Суду України, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, практику Європейського суду з прав людини, КПК України, КК України, СК України, а також на судові рішення у своїй справі.

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

3.1. За статтею 151¹ Основного Закону України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України

(конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України. Конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункту 6 частини другої статті 55); Конституційний Суд України відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу неприйнятною, якщо її зміст і вимоги є очевидно необґрунтованими (частина четверта статті 77); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього Закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.2. Суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що внаслідок застосування частин першої, другої статті 60, частини першої статті 70 СК України під час накладення арешту на майно третьої особи згідно з пунктом 3 частини другої статті 170 КПК України „слідчий суддя під час досудового розслідування здійснив фактичний поділ майна колишнього подружжя у рівних частках“, унаслідок чого „фактично виділено підозрюваному Коваль Р.Г. половину частини майна Коваль Н.Ю., що є надмірним втручанням в гарантоване Основним Законом України право власності“ та порушенням частин першої, другої статті 55, частини третьої статті 124 Конституції України.

Окрім того, Коваль Н.Ю. акцентує увагу на тому, що в остаточному судовому рішенні щодо мотивів правомірності накладення арешту на її майно слідчий суддя Вищого антикорупційного суду керувався припущеннями та

посилався на докази, отримані у межах іншого кримінального провадження, при цьому невідомо, чи є такі докази допустимими та належними.

3.3. Аналіз конституційної скарги та доданих до неї документів свідчить, що автор клопотання твердить не про неконституційність оспорюваних приписів КПК України та СК України, а про необґрунтованість і незаконність ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду, ухваленої за результатами розгляду питання про арешт майна. Тобто суб'єкт права на конституційну скаргу висловлює незгоду з правозастосувальним актом – процесуальним рішенням слідчого судді Вищого антикорупційного суду.

Твердження Коваль Н.Ю. про надмірне втручання в її право власності внаслідок того, що „слідчий суддя під час досудового розслідування здійснив фактичний поділ майна колишнього подружжя у рівних частках“, є результатом довільного тлумачення норм чинного законодавства щодо підстав набуття та припинення права власності.

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України, оцінюючи доводи суб'єкта права на конституційну скаргу, дійшла висновку, що вони не можуть бути розцінені як обґрунтування неконституційності оспорюваних приписів КПК України та СК України в розумінні вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“ .

Отже, конституційна скарга Коваль Н.Ю. не відповідає вимогам пункту 6 частини другої статті 55, частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України

„Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Коваль Наталії Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу першого частини першої статті 170, абзацу другого частини першої статті 174 Кримінального процесуального кодексу України, частини першої статті 70 Сімейного кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Третьої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**